

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 21.6.2012
COM(2012) 335 final

2012/0163 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

kansainvälisillä sopimuksilla, joissa Euroopan unioni on osapuolena, sijoittajan ja valtion välisten riitojen ratkaisemista varten perustetuissa välimiesoikeuksissa käsiteltäviin asioihin liittyvän korvausvastuun hallinnointia koskevista puitteista

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

1.1. Johdanto

Lissabonin sopimus on tuonut suorat ulkomaiset sijoitukset unionin yhteisen kauppapolitiikan soveltamisalaan ja siten unionin yksinomaisen toimivallan piiriin. Suoria ulkomaisia sijoituksia koskevien kansainvälisten sopimusten (joita yleensä kutsutaan sijoitussuojaa koskeviksi sopimuksiksi) keskeinen piirre on se, että sijoittaja voi nostaa kanteen valtiota vastaan, jos kyseisen valtion väitetään toimineen sijoitussuojaa koskevan sopimuksen vastaisesti, jäljempänä 'sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisu'. Kun tällainen oikeudenkäynti pidetään, kyseiselle valtiolle aiheutuu kustannuksia (riita-asian hallinnoinnista, välimiesten palkkioista ja asianajajien palkkioista aiheutuvat maksut), ja se voi hävitessään joutua maksamaan korvauksia.

Unioni on jo osapuolena yhdessä sopimuksessa, johon liittyy sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun mahdollisuus (energiaperuskirjaa koskeva sopimus¹), ja se pyrkii neuvottelemaan tällaisia määräyksiä useisiin eri sopimuksiin, joista neuvotellaan parhaillaan tai aiotaan neuvotella tulevaisuudessa. Näin ollen on tarpeen pohtia, miten tällaisten riitojen taloudellisia seurauksia voidaan hallinnoida. Tällä asetuksella pyritään luomaan puitteet tällaisten seurausten hallinnoinnille.

Tämän asetuksen keskeinen peruseriaate on, että korvausvastuun olisi sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisua koskevissa tapauksissa katsottava kuuluvan sille toimijalle, joka on taannut riidanalaisen kohtelun. Tämä tarkoittaa sitä, että kun unionin toimielimet ovat taanneet kyseisen kohtelun, korvausvastuun olisi oltava unionin toimielimillä. Kun jokin Euroopan unionin jäsenvaltio on taannut kyseisen kohtelun, korvausvastuun olisi oltava kyseisellä jäsenvaltiolla. Ainoastaan niissä tapauksissa, joissa jäsenvaltion toimia edellytetään unionin lainsäädännössä, korvausvastuun olisi kuuluttava unionille. Tämän keskeisen periaatteen vahvistaminen edellyttää, että pohditaan myös sitä, pitäisikö Euroopan unionin tai jäsenvaltion, joka on taannut riidanalaisen kohtelun, toimia vastaajana ja missä olosuhteissa sekä miten yhteistyö komission ja jäsenvaltion välillä olisi järjestettävä tietyissä tapauksissa ja miten olisi toimittava sovintoratkaisumahdollisuuden tapauksessa. Lisäksi olisi vielä pohdittava mekanismeja sen varmistamiseksi, että korvausvastuu voidaan jakaa tehokkaasti.

Samalla on myös otettava huomioon kolme muuta tämän asetuksen taustalla olevaa periaatetta. Ensimmäinen on se, että korvausvastuun kohdentaminen ei viime kädessä saa vaikuttaa talousarvioon unionin osalta eli unioni vastaa ainoastaan niistä kustannuksista, jotka ovat lähtöisin unionin toimielinten toimista. Toiseksi mekanismin on toimittava siten, että kolmanteen maahan sijoittautunut sijoittaja ei joudu epäedulliseen asemaan sen vuoksi, että korvausvastuuta on hallinnoitava unionin sisällä. Toisin sanoen, jos unionin ja jäsenvaltion välillä on erimielisyyttä korvausvastuun jakautumisesta, kolmanteen maahan sijoittautuneelle sijoittajalle maksetaan ensin korvaus ja vasta tämän jälkeen huolehditaan korvausvastuun jakamisesta unionin sisällä. Kolmanneksi mekanismin on noudatettava unionin ulkoista toimintaa koskevia peruseriaatteita, siten kuin niistä on määrätty perussopimuksissa ja

¹ EYVL L 380, 31.12.1994, s. 1.

Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Tämä koskee erityisesti yhtenäisen ulkoisen edustuksen ja vilpittömän yhteistyön periaatteita.

On huomattava, että komissio ennakoi tiedonannossaan *Tavoitteena kattava kansainvälisiä sijoituksia koskeva eurooppalainen politiikka*², että on tarpeen antaa tällainen asetus.

Euroopan parlamentti on päätöslauselmassaan Euroopan unionin kansainvälisestä sijoituspolitiikasta tulevaisuudessa (pätöslauselma A7-0070/2011, annettu 22. huhtikuuta 2011, 35 kohta) nimenomaisesti pyytänyt ehdotettua asetusta. Lisäksi neuvosto pyysi kattavaa kansainvälisiä sijoituksia koskevaa politiikkaa käsittelevissä päätelmissään (25. lokakuuta 2010) komissiota tutkimaan asiaa. Neuvostossa myöhemmin käydyt keskustelut, erityisesti tiettyjä parhaillaan neuvoteltavina olevia sopimuksia koskevien neuvotteluohjeiden hyväksymisestä, ovat vahvistaneet neuvoston olevan erittäin kiinnostunut tästä aloitteesta.

1.2. Unionin toimivalta tehdä sijoitussuojaa koskevia sopimuksia ja unionin kansainvälinen vastuu näiden sopimusten nojalla

Komissio katsoo, että unionilla on yksinomainen toimivalta tehdä sopimuksia, joiden soveltamisalaan kuuluvat kaikki ulkomaisiin sijoituksiin – niin suoriin ulkomaisiin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiin – liittyvät kysymykset.³ Yksinomainen toimivalta ulkomaisten suorien sijoitusten osalta pohjautuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 207 artiklaan. Unionin toimivalta arvopaperisijoitusten osalta perustuu komission näkemyksen mukaan SEUT-sopimuksen 63 artiklaan. Kyseisessä artiklassa määrätään, että pääomanliikkeisiin unionin jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä ei saa kohdistua rajoituksia. SEUT-sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa määrätään, että unionilla on yksinomainen toimivalta, kun kansainvälisen sopimuksen sisältämät säännöt voivat ”vaikuttaa yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta”. Komissio katsoo, että unionilla on oltava yksinomainen toimivalta myös arvopaperisijoituksia koskevissa asioissa, koska suunnitteilla olevat säännöt, joita sovellettaisiin erotuksetta myös arvopaperisijoituksiin, saattavat vaikuttaa perussopimuksen 63 artiklassa määrättyihin pääomanliikkeitä koskeviin yhteisiin sääntöihin.

Lisäksi komissio katsoo, että unionin toimivalta kattaa kaikki sijoitussuojaa käsitteleviin teksteihin sisältyvät normit, pakkolunastusta koskevat normit mukaan luettuina. Ensinnäkin Euroopan unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että unionin toimivalta yhteisen kauppapolitiikan alalla kattaa maahantulon jälkeen (eli sen jälkeen, kun tavara on tuotu maahan tai palvelun tarjoaja on sijoittautunut) sovellettavat velvoitteet silloinkin, kun jäsenvaltioilla säilyy mahdollisuus hyväksyä sisäisiä sääntöjä.⁴ Näin ollen on kiistatonta, että

² KOM(2010) 343 lopullinen, s. 10.

³ Sama, s. 8.

⁴ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lausunto 1/94, Kok., s. I-5267, erityisesti 29 kohta ja 32 ja 33 kohta.

”32) Alankomaiden hallituksen mukaan yhteisön ja jäsenvaltioiden yhteinen osallistuminen WTO-sopimukseen on perusteltua, koska jäsenvaltiot käyttävät omaa toimivaltaansa kaupan teknisten esteiden alalla tätä alaa koskevien yhteisön määrättyjen direktiivien valinnaisen luonteen vuoksi ja koska täydellistä yhdenmukaistamista tällä alalla ei ole toteutettu eikä siihen pyritä.

33) Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Kaupan teknisiä esteitä koskevaa sopimusta on pidettävä yhteiseen kauppapolitiikkaan kuuluvana, koska sopimuksen määräysten tarkoituksena on yksinkertaisesti estää se, että tekniset määräykset ja standardit sekä teknisten määräysten ja standardien vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt aiheuttavat tarpeettomia esteitä kansainväliselle kaupalle (katso sopimuksen

unionin toimivalta tavaroiden kaupan alalla ei rajoitu rajatoimenpiteisiin, kuten tariffeihin tai tuontikiintiöihin, vaan kattaa myös tuonnin jälkeisiä kysymyksiä, kuten kansallisen kohtelun ja suosituimmuuskohtelun myöntämisen verojen ja muiden sisäisten lakien ja asetusten osalta⁵ tai sellaisten kaupan tarpeettomien esteiden poistamisen, jotka johtuvat teknisistä määräyksistä ja standardeista.⁶ Samoin on yleisesti tunnustettu⁷, että unionin toimivalta ”palvelujen kaupan” osalta ei rajoitu markkinoille pääsyä koskeviin kysymyksiin, vaan siihen sisältyy myös muita näkökohtia, kuten kansallinen kohtelu ja suosituimmuuskohtelu sisäisten lakien ja asetusten osalta sekä tietyt velvoitteet sisäisen sääntelyn hallinnoinnin ja sisällön osalta. Tämän logiikan mukaan unionin toimivallan suorien ulkomaisten sijoitusten ja pääomanliikkeiden osalta on katettava myös sijoittautumisen jälkeen sovellettavat normit, mukaan luettuina normit, jotka koskevat kansallista ja suosituimmuuskohtelua, kohtuullista ja oikeudenmukaista kohtelua ja suojaa ilman korvausta toteutettavaa pakkolunastusta vastaan.

Lisäksi olisi huomattava, että SEUT-sopimuksen 345 artiklassa määrätään ainoastaan, että perussopimuksilla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin. Perussopimukset, joissa määrätään sijoitussuojasta, eivät vaikuta omistusoikeusjärjestelmään – sen sijaan niissä edellytetään, että pakkolunastukselle on asetettava tietyt edellytykset, kuten muun muassa korvauksen maksaminen. Näin ollen 345 artiklaan sisältyvä sääntö ei tarkoita sitä, että unionilla ei ole toimivaltaa sijoitussuojaa koskeviin sopimukseen sisältyvien pakkolunastusta koskevien sääntöjen osalta. Lisäksi on vahvistettu, että toimivalta vahvistaa ja hallinnoida riitojenratkaisuun liittyviä säännöksiä ja kyseisten sääntöjen kohteeseen liittyvä perustavanlaatuinen toimivalta kuuluvat yhteen.⁸

Seurauksena on näin ollen, että jos sopimuksen tekee pelkästään unioni, tällöin sijoittaja voi nostaa kanteen ainoastaan unionia vastaan. Näin on asianlaita myös siinä tapauksessa, että sijoittajan ja valtion välisessä riitojenratkaisumenettelyssä käsiteltävänä olevan kohtelun on myöntänyt jokin jäsenvaltio eikä unioni. Komissio katsoo, että tilanteessa, jossa Euroopan unioni ja jäsenvaltiot ovat molemmat osapuolina jossakin sopimuksessa ja on päätettävä siitä, kuka on kansainvälisen oikeuden mukaisesti vastuussa tietystä toimesta, kysymystä ei voi päättää toimen toteuttaja vaan se on päätettävä kyseisten kansainvälisten sääntöjen kohteeseen liittyvän toimivallan pohjalta, kuten perussopimuksessa määrätään. Tästä näkökulmasta on merkityksellöntä, että jäsenvaltiolla on sisämarkkinoita koskevien sääntöjen nojalla toimivaltaa, jonka mukaan se voi säätää lakeja omalla alueellaan.

Tämä logiikka on vahvistettu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Esimerkiksi tuomioistuimen lausunnossa 1/91 todetaan seuraavaa (alleviivaus lisätty):

johdanto-osa sekä 2 artiklan 2 kohta ja 5 artiklan 1.2 kohta).”

⁵ Vrt. Tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen 1994 (GATT 1994) I:1 artikla ja III artikla sekä lausunto 1/94, 34 kohta.

⁶ Vrt. Kaupan teknisistä esteistä tehdyn WTO:n sopimuksen 2.2 artikla sekä lausunto 1/94, 31–33 kohta.

⁷ Euroopan yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi lausunnossaan 1/2008 Espanjan väitteen, että yhteisön toimivalta palvelujen kaupan alalla EY:n perustamissopimuksen 133 artiklan nojalla rajoittuisi toimitusmuodon 2 mukaisesti toimitettuihin palveluihin (eli rajat ylittävät palvelut). Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan Nizzan sopimuksen seurauksena EY:n perustamissopimuksen 133 artikla kattoi myös muut kolme GATS-sopimuksen mukaista toimitusmuotoa, mukaan lukien palvelujen tarjoaminen kaupallisen läsnäolon keinoin (toimitusmuoto 3). Ks. lausunto 1/2008, 120–123 kohta. Lausunnossa 1/2008 ei ole myöskään mitään mainintaa siitä, että aloilla, joilla EY:llä oli yksinomainen toimivalta, tällainen toimivalta ei olisi ulottunut kansallista kohtelua koskeviin sitoumuksiin.

⁸ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lausunto 1/91, Kok., s. I-60709.

Sopimuksen 2 artiklan c kohdassa määritellään käsite sopimuspuoli. Yhteisön ja sen jäsenvaltioiden osalta kyseinen käsite kattaa tapauksen mukaan joko yhteisön ja sen jäsenvaltiot tai yhteisön tai jäsenvaltiot. Päätöksen siitä, mikä näistä kolmesta mahdollisuudesta valitaan, on perustuttava kulloinkin käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkityksellisiin sopimuksen määräyksiin sekä yhteisön ja jäsenvaltioiden keskinäiseen toimivaltaan sellaisena kuin se on johdettavissa ETY:n ja EHTY:n perustamissopimuksista.⁹

Kansainvälisen oikeuden toimikunta on kansainvälisissä yhteyksissä tunnustanut, että kansainvälisen järjestön ja sen jäsenten välillä saatetaan soveltaa erityissäännöksiä. Laatiessaan kansainvälisten järjestöjen vastuuta koskevia artiklaluonnoksiaan kansainvälisen oikeuden toimikunta on todennut, että erityisolosuhteissa näitä vastuuta koskevia sääntöjä ei voida ehkä soveltaa tai niitä saatetaan joutua muuttamaan.¹⁰

Vaikka unionilla on edellä esitetyistä syistä periaatteessa kansainvälinen vastuu kaikkien unionin toimivaltaan kuuluvien määräysten rikkomisesta, korvausvastuu voidaan unionin lainsäädännön mukaan jakaa unionin ja jäsenvaltioiden välillä. Kuten jäljempänä 1.3 kohdassa selitetään, komissio katsoo olevan asianmukaista, että kullakin jäsenvaltiolla olisi korvausvastuu omista toimistaan, ellei kyseisiä toimia edellytetä unionin lainsäädännössä.

Vaikka unionin olisi edellä mainituista syistä periaatteessa toimittava vastaajana kaikissa riidoissa, jotka koskevat unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvan kansainvälisen sopimuksen määräyksen väitettyä rikkomista (silloinkin, kun tällainen rikkominen johtuu jonkin jäsenvaltion toiminnasta), saattaa olla mahdollista, kuten SEUT-sopimuksen 2 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti määrätään, valtuuttaa jäsenvaltio toimimaan vastaajana tietyissä olosuhteissa, sillä unionin talousarvioon ja resursseihin kohdistuisi merkittävä (myös tilapäinen) rasitus, jos unioni toimisi vastaajana kaikissa tapauksissa. Näin ollen ei kannata luoda mekanismeja, joissa toimivaltaa koskevia sääntöjä sovellettaisiin tiukasti, vaan esittää käytännöllisiä ratkaisuja, joilla varmistetaan sijoittajan oikeusvarmuus ja järjestetään käyttöön kaikki tarvittavat mekanismit, jotta välimiesmenettely voi toimia joustavasti ja jotta korvausvastuu voidaan lopuksi kohdentaa asianmukaisesti. Kuten jäljempänä 1.4 kohdassa selitetään, komissio katsoo, että jäsenvaltioiden olisi voitava toimia vastaajina omia toimiaan koskevissa kanteissa, lukuun ottamatta tiettyjä olosuhteita, joissa unionin etu edellyttää muuta. Samalla on kuitenkin varmistettava ulkoisen edustuksen yhtenäisyyden periaatteen noudattaminen.

1.3. Korvausvastuun kohdentaminen

Kuten edellä on esitetty, sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisusta aiheutuu asianomaisille osapuolille kustannuksia niin palkkioina kuin välitystuomioon pohjautuvina maksuinakin. On tärkeää erottaa toisistaan sijoittajan ja valtion välisen välimiesmenettelyn toteuttamista ja hallinnointia koskeva kysymys ja korvausvastuun kohdentamista koskeva kysymys. Tämä on tarpeen kustannusten oikeudenmukaisen jakamisen varmistamiseksi, jotta EU:n talousarviota – ja näin ollen niiden jäsenvaltioiden talousarvioita, joita kyseinen kanne ei koske – ei rasiteta yhden jäsenvaltion takaamaan kohteluun liittyvillä kustannuksilla. Näin ollen riippumatta siitä, toimiiko vastaajana unioni vai jokin jäsenvaltio, on kustannuksia koskevassa korvausvastuussa otettava huomioon se, mistä se kohtelu, josta sijoittaja valittaa,

⁹ Lausunto 1/91, 33 kohta.

¹⁰ Ks. 64 artikla asiakirjassa A/CN.4/L.778, annettu 30. toukokuuta 2011, ja Report of the International Law Commission, Sixty First Session (A/64/10), s. 173–175.

on lähtöisin. Jos sijoittajan kanteen kohteena oleva kohtelu on lähtöisin yksinomaan jostakin jäsenvaltiosta, kyseisen jäsenvaltion olisi oltava vastuussa riidan ratkaisusta aiheutuvista kustannuksista. Jos sijoittaja puolestaan valittaa unionin toimielimistä lähtöisin olevasta kohtelusta (myös tapaukset, joissa kyseisen toimenpiteen hyväksyi jokin jäsenvaltio unionin lainsäädännön nojalla), korvausvastuun pitäisi olla unionilla. Myös päätös siitä, tehdäänkö riitojenratkaisuun liittyvästä kanteesta sovinto ja kenelle sovintoratkaisuun pohjautuvan summan maksaminen kuuluu, olisi tavallisesti tehtävä kohtelun alkuperän mukaan.

Vaikka korvausvastuun jakaminen unionin ja jäsenvaltion välillä voi synnyttää mutkikkaita pohdintoja, unionin ja jäsenvaltion välisen mahdollisen kiistan ei pitäisi vaikuttaa kielteisesti kanteen nostaneeseen sijoittajaan. Sen vuoksi olisi varmistettava, että välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvat maksut maksetaan sijoittajalle joutuisasti riippumatta siitä, mitä korvausvastuun kohdentamisesta päätetään. Jotta vältettäisiin unionin talousarviovarojen tarpeetonta käyttöä, olisi lisäksi säädettävä unionin talousarvioon suoritettavista toistuvista maksuista välimiesmenettelyn kustannusten kattamiseksi sekä asianomaisen jäsenvaltion suorittamista pikaisista korvauksista unionin talousarvioon.

1.4. Unionin ja jäsenvaltioiden tehtävät riitojen käsittelyssä

Tässä ehdotuksessa erotetaan kolme erilaista tilannetta siltä osin kuin on kyse unionin ja jäsenvaltioiden välisestä tehtävänjaosta sellaisiin sopimuksiin liittyvien riitojen käsittelyssä, joissa unioni on osapuolena.

Ensimmäisessä tapauksessa unioni toimii vastaajana, koska yksi tai useampi unionin toimielin on taannut kohtelun, jonka väitetään olevan ristiriidassa sopimuksen kanssa. Unioni kantaa täyden korvausvastuun tällaisissa tapauksissa.

Toisessa tapauksessa jäsenvaltio toimii vastaajana, koska se on taannut kyseisen kohtelun. Jäsenvaltio kantaa täyden korvausvastuun tällaisissa tapauksissa. Tässä tilanteessa jäsenvaltion on tiedotettava komissiolle asian kehityksestä ja annettava komission antaa ohjausta tietyissä kysymyksissä.¹¹

Kolmannessa tapauksessa unioni toimii vastaajana jäsenvaltion takaaman kohtelun osalta. Näin tapahtuu, jos jäsenvaltio ei ole halunnut toimia vastaajana. Näin toimitaan myös silloin, kun komissio päättää, että tapaukseen liittyy unionin lainsäädäntöön liittyviä näkökohtia, joiden vuoksi unioni saattaa olla kokonaan tai osittain korvausvastuussa. Tämä toimintatapa pätee myös tapauksissa, joissa komissio katsoo, että unionin kanta on tarpeen ulkoisen edustuksen yhtenäisyyden varmistamiseksi, koska samankaltaisia kanteita nostetaan todennäköisesti riita-asioissa muita jäsenvaltioita vastaan tai koska riita-asiassa tulee esille lainsäädäntöön liittyviä avoimia kysymyksiä, jotka todennäköisesti toistuvat muissa riita-asioissa. Unionia edustaa komissio sille Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklassa unionin ulkoisen edustuksen osalta määrätyn tehtävän mukaisesti.

Komission näkökulmasta on ilmeistä, että tapauksissa, joissa unioni toimii vastaajana jonkin jäsenvaltion takaaman kohtelun osalta, on tarpeen varmistaa tiivis yhteistyö asianomaisen jäsenvaltion kanssa. Tämä edellyttää kiinteää yhteistyötä kanteeseen vastaamista valmisteltaessa – menettelyn alusta loppuun saakka. Unionin ja jäsenvaltion on siis käytettävä

¹¹ Siirtymäjärjestelyistä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden kahdenvälisiä investointisopimuksia varten annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 13 artiklassa säädetyn mukaisesti [2010/197 COD].

asiakirjoja yhteisesti, ja jäsenvaltioiden edustajien olisi oltava osa unionin valtuuskuntaa. Järjestelmästä muodostuisi kuitenkin liian jäykkä ja unionin ulkoisen edustuksen yhtenäisyyden varmistaminen saattaisi vaikeutua, jos näille edustajille säädettäisiin tietty rooli kuulemistilaisuuksissa tai jos sallittaisiin yksittäisten kirjelmien esittäminen. Komissio haluaa toki varmistaa tiiviin ja tehokkaan yhteistyön, mutta tämän asetuksen ei pitäisi tästä syystä sisältää asiaan liittyviä yksityiskohtia vaan ainoastaan täsmentää unionin ja jäsenvaltioiden välisen tiiviin yhteistyön periaate.

Komissio tarkasteli useita vaihtoehtoja tästä ehdotuksesta käymissään epävirallisissa neuvotteluissa. Yksi tällainen vaihtoehto oli mekanismi, jossa unioni ja asianomainen jäsenvaltio toimisivat yhdessä vastaajina. Komissio katsoo, että tällainen mekanismi ei kuitenkaan sovellu hyvin sijoittajan ja valtion väliseen riitojenratkaisuun. Siinä ei ensinnäkään riittävästi huomioida korvausvastuun jakamista asianomaisen jäsenvaltion ja unionin välillä. Jos jäsenvaltio maksaa mahdollisen välitystuomioon pohjautuvan maksun ja pyrkii sitten perimään sen Euroopan unionilta määrittelemällä itse, mitä unionin lainsäädäntö edellyttää, menettely ei olisi talousarviomenettelyjen mukainen eikä tehokas niiden kannalta eikä siinä myöskään tunnustettaisi komission tehtävää unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa. Tällainen menettely voisi toisekseen johtaa epäjohtonmukaisuuksiin kanteeseen vastaamisessa, kun kukin vastaaja esittäisi ristiriitaisia tai toisistaan poikkeavia väitteitä. Tämä olisi ristiriidassa Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistaman ulkoisen edustuksen yhtenäisyyttä koskevan periaatteen kanssa. Kolmanneksi seurauksena voisi olla se, että tuomioistuin joutuu päättämään toimivallan jakamisesta unionin ja jäsenvaltioiden välillä olosuhteissa, joissa nämä kaksi vastaajaa esittävät toisistaan poikkeavia kantoja asiasta tuomioistuimelle. Tilannetta, jossa kolmas osapuoli antaa lausunnon puhtaasti EU:n sisäisestä asiasta, on vältettävä. Lisäksi on todettava, että jos kanteeseen onnistutaan vastaamaan menestyksekkäästi ja kustannukset korvataan vastaajalle, ei ole todennäköistä, että tuomioistuin sallisi niin unionin kuin asianomaisen jäsenvaltionkin saada kulunsa korvattua. Ei ole hyväksyttävää, että unionille mahdollisesti korvattavia kustannuksia vähennettäisiin, jotta voitaisiin kattaa toisena vastaajana toimineen jäsenvaltion kulut (tai päinvastoin). Unionin osoittamia varoja ei siis palautettaisi täysimääräisinä, ja näin ollen ei voitaisi varmistaa sitä, että toiminta ei vaikuttaisi talousarvioon unionin kannalta.

1.5. Unionia vastaan annettujen välitystuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano

On myös tarpeen vahvistaa säännöt, joissa käsitellään tilannetta, jossa EU:n katsotaan olevan vastuussa. Koska Euroopan unioni on tällaisten sopimusten osapuolena tai siitä saattaa tulla osapuoli, sillä on kansainvälinen velvoite hyväksyä sitä vastaan annetut välitystuomiot. Euroopan unionin on noudatettava tällaista velvoitetta.

Koska sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisu perustuu useimmissa maissa, myös Euroopan unionin jäsenvaltioissa, välimiesmenettelyyn, sijoituksia koskevien välitystuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano perustuu sovellettavaan välimiesmenettelyä koskevaan lainsäädäntöön. Tämä lainsäädäntö puolestaan perustuu usein joko ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 10. kesäkuuta 1958 tehtyyn New Yorkin yleissopimukseen tai Yhdistyneiden kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) kansainvälisen kaupan välimiesmenettelyä koskevaan mallilakiin vuodelta 1985 (sellaisena kuin se on muutettuna vuonna 2006).¹²

¹² Näillä asiakirjoilla on monia yhtäläisyyksiä.

Yleissopimus valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta, jäljempänä 'ICSID-yleissopimus', tarjoaa erityisen foorumin sijoitusriitojen ratkaisuun. Sen 54 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

Jokainen sopimusvaltio tunnustaa tämän yleissopimuksen mukaisesti annetun välitystuomion itseään sitovaksi ja noudattaa alueellaan sen varallisuus oikeudellisia velvoituksia siten kuin se olisi kysymyksessä olevassa valtiossa toimivan tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös. Sopimusvaltio, joka on valtiomuodoltaan liittovaltio, voi täytäntöönpanna päätöksen liittovaltiotuomioistuintensa välityksellä ja määrätä että näiden on käsiteltävä välitystuomiota niin kuin se olisi osavaltion tuomioistuimen lopullinen päätös.

Säännöt, joita sovelletaan sijoituksia koskevien välitystuomioiden tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon, on vahvistettu ICSID-yleissopimuksessa siltä osin kuin kyseinen välimiesmenettely tapahtuu ICSID-yleissopimuksen sääntöjen nojalla, ja muissa tapauksissa ne on vahvistettu New Yorkin yleissopimuksessa ja välimiesmenettelyä koskevassa kansallisessa lainsäädännössä. Komission tietojen mukaan vain Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin kansallisessa lainsäädännössä säädetään erityisistä menettelyistä ICSID-yleissopimuksen nojalla annettujen välitystuomioiden hallinnoimiseksi.¹³

Näitä sääntöjä sovelletaan tarpeen mukaan välimiesmenettelyyn, jota käydään unionin sopimusten mukaisesti. Ei ole ilmoitettu yhdestäkään tapauksesta, jossa unioni tai sen jäsenvaltio olisi kieltäytynyt noudattamasta välitystuomiota, mutta jos sijoittaja katsoisi tarpeelliseksi hakea välitystuomion tunnustamista tai täytäntöönpanoa, sen pitäisi hakea tällaista tunnustamista tai täytäntöönpanoa jäsenvaltioiden tuomioistuinten kautta. Tilanteessa, jossa haetaan unionia vastaan annetun välitystuomion täytäntöönpanoa, sovelletaan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (nro 7) 1 artiklaa:

Unionin omaisuus ja varat eivät voi olla minkään hallinnollisen tai oikeudellisen pakkotoimenpiteen kohteena ilman unionin tuomioistuimen lupaa.

Tämä tarkoittaa sitä, että sijoittaja saattaa joutua saattamaan asian Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos haetaan unionin varoihin kohdistuvaa täytäntöönpanoa. Komissio katsoo, että tuomioistuin soveltaisi tällaisissa tilanteissa täysivaltaista koskemattomuutta koskevaa vakiokäytäntöä. Tilannetta unionissa voitaisiin silloin verrata tilanteeseen muissa maissa, Euroopan unionin jäsenvaltiot mukaan luettuina, joissa vaikuttaa tällaisissa tapauksissa täysivaltaista koskemattomuutta koskeva kansainvälinen periaate.

2. KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

Tämän ehdotuksen osalta ei ole tehty vaikutustenarviointia. Tämä johtuu siitä, että asetus ei itsessään sisällä sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisusta sellaisia säännöksiä, jotka saattaisivat omalta osaltaan johtaa siihen, että on osallistuttava välimiesmenettelyyn, tai korvausvastuuseen. Siinä määrin kuin on mahdollista analysoida tällaisten säännösten mahdolliset vaikutukset, tämä tehdään kyseisiä sopimuksia koskevassa vaikutustenarvioinnissa. Jäljempänä 4 kohdassa selitetään kuitenkin jonkin verran todennäköisiä talousarviovaikutuksia.

¹³ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan osalta Arbitration (International Investment Disputes) Act 1966 ja Irlannin osalta Arbitration Act, 1980, (Part IV).

Komissio järjesti useita kokouksia jäsenvaltioiden edustajien ja Euroopan parlamentin kanssa tätä ehdotusta valmistellessaan. Kyseisissä kokouksissa esitetyt näkemykset on otettu huolellisesti huomioon liitteenä olevassa ehdotuksessa.

3. EHDOTUKSEN OIKEUDELLINEN SISÄLTÖ

3.1. Oikeusperusta

Ehdotus perustuu SEUT-sopimuksen 207 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan unionilla on yksinomainen toimivalta yhteisen kauppapolitiikan alalla, myös ulkomaisten suorien sijoitusten osalta.

3.2. Ehdotuksen esittely

Ehdotetussa asetuksessa vahvistetaan puitteet korvausvastuun jakamiseksi silloin, kun on kyse sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisusta sellaisten sopimusten ollessa kyseessä, joissa unioni on osapuolena.

3.2.1. I luku: Yleiset säännökset

Tässä luvussa esitetään ehdotetun asetuksen soveltamisala ja määritellään käytetyt termit. Ehdotettua asetusta sovelletaan kolmanteen maahan sijoittautuneen sijoittajan vireille panemaan riitojenratkaisuun, joka toteutetaan sellaisen sopimuksen nojalla, jonka osapuoli unioni on. Sitä ei sovelleta sijoitussuojaa koskevien säännösten alalla valtioiden välillä tapahtuvaan riitojenratkaisuun, koska näihin säännöksiin ei liity taloudellisen korvauksen mahdollisuutta. Jos valtio haluaa hakea korvausta, sen sijoittajien olisi siirrettävä sille asiaan liittyvä kanneoikeus.

3.2.2. II luku: Korvausvastuun jakaminen

Tässä luvussa esitetään se, millä perusteella riitojenratkaisuun liittyvästä kanteesta aiheutuva korvausvastuu kohdennetaan unionille, jäsenvaltiolle tai molemmille.

Tärkein jakoperuste on sen kohtelun alkuperä, josta sijoittaja on valittanut. Jos kohtelu on lähtöisin unionin toimesta, unioni kantaa korvausvastuun. Jos kohtelu on lähtöisin jäsenvaltion toimesta, jäsenvaltio kantaa korvausvastuun, paitsi jos tällaista kohtelua edellytetään unionin lainsäädännössä. Jäsenvaltion olisi kuitenkin kannettava korvausvastuu unionin lainsäädännössä edellytetystä kohtelusta tapauksissa, joissa tällainen kohtelu on tarpeen, jotta voidaan korjata jo aiemmin tapahtunut unionin lainsäädännön rikkominen.

Tapauksissa, joissa korvausvastuu on kohdennettu jäsenvaltiolle, komissio voi tehdä korvausvastuun kohdentamisesta päätöksen.

Näistä jakoperusteista huolimatta, jos jäsenvaltio päättää hyväksyä sellaisesta kanteesta aiheutuvan korvausvastuun, jossa unioni toimii vastaajana, tai toimii kanteessa vastaajana tai päätyy tekemään sovinnon, jäsenvaltio kantaa korvausvastuun.

Jos jäsenvaltio hyväksyy kanteesta johtuvan korvausvastuun, jäsenvaltio ja komissio voivat sopia mekanismista, jolla välimiesmenettelyn kustannukset ja välitystuomioon pohjautuvat maksut suoritetaan. Komissio ilmoittaa välimiesoikeudelle ja sijoittajalle jäsenvaltion hyväksymästä korvausvastuusta.

3.2.3. *III luku: Riitojen käsittely*

Tässä luvussa esitetään periaatteet, joita sovelletaan sellaisten riitojen käsittelyyn, jotka koskevat unionin tai jäsenvaltion kokonaan tai osittain takaamaa kohtelua.

Luvun 1 jaksossa säädetään, että unioni toimii vastaajana, kun riita koskee unionin takaamaa kohtelua.

Luvun 2 jaksossa käsitellään tilannetta, jossa riita koskee jonkin jäsenvaltion kokonaan tai osittain takaamaa kohtelua. Komissio ilmoittaa asianomaiselle jäsenvaltiolle heti kun se on saanut tiedon, että sijoittaja on pyytänyt kuulemistä sijoitussuojaa koskevan sopimuksen määräysten mukaisesti. Jäsenvaltio voi osallistua kuulemiseen, ja sen on toimitettava komissiolle kaikki asiaa koskevat tiedot.

Heti kun komissio tai jäsenvaltio vastaanottaa sijoittajalta välimiesmenettelyn aloittamista koskevan ilmoituksen sijoitussuojaa koskevan sopimuksen määräysten mukaisesti, ne ilmoittavat asiasta toisilleen. Jäsenvaltio voi toimia vastaajana kanteessa, paitsi jos komissio päättää, että unionin olisi toimittava vastaajana, tai jos jäsenvaltio itse toivoo unionin toimivan vastaajana. Komissio voi tehdä päätöksen, jonka mukaan unioni toimii vastaajana, jos

- a) on todennäköistä, että unionin on kannettava ainakin osa kanteesta aiheutuvasta korvausvastuusta;
- b) riita koskee myös unionin takaamaa kohtelua;
- c) on todennäköistä, että samankaltaisia kanteita nostetaan muiden jäsenvaltioiden takaamaa kohtelua vastaan; tai
- d) on todennäköistä, että kanteen yhteydessä tulee esiin ratkaisemattomia oikeudellisia kysymyksiä.

Jos unioni toimii vastaajana, asianomaisen jäsenvaltion on annettava komissiolle kaikki tarvittava apu, ja se voi osallistua unionin valtuuskuntaan välimiesmenettelyssä. Komissio pitää jäsenvaltion ajan tasalla kaikesta menettelyyn liittyvästä merkittävästä kehityksestä, tekee jäsenvaltion kanssa tiiviisti yhteistyötä ja kuulee jäsenvaltiota säännöllisesti.

Jos jäsenvaltio toimii vastaajana, sen on toimitettava komissiolle kaikki menettelyyn liittyvät asiakirjat ja sallittava komission osallistua jäsenvaltion valtuuskuntaan välimiesmenettelyssä. Jäsenvaltion on pidettävä komissio ajan tasalla kaikesta menettelyyn liittyvästä merkittävästä kehityksestä, ja sen voidaan edellyttää omaksuvan kanteeseen vastatessaan tietyn kannan, jos asia koskee unionin etua.

3.2.4. *IV luku: Sovintoratkaisu*

Jos komissio katsoo, että unionin etuja palvelisi parhaiten se, että yksinomaan unionin takaamaa kohtelua koskeva kanne sovitaan, se voi tehdä päätöksen sovintoratkaisun

hyväksymisestä. Tämä päätös hyväksytään asetuksella (EU) N:o 182/2011¹⁴ käyttöön otetun tarkastelumenettelyn mukaisesti.

Jos komissio katsoo, että unionin etuja palvelisi parhaiten se, että jonkin jäsenvaltion tai sekä jonkin jäsenvaltion että unionin takaamaa kohtelua koskeva kanne sovitaan, se kuulee asianomaista jäsenvaltiota. Jos asianomainen jäsenvaltio suostuu sopimaan riidan, sen on pyrittävä sopimaan komission kanssa sovintoratkaisua koskevien neuvotteluiden ja sen täytäntöönpanon kannalta tarpeellisista näkökohdista. Komissio voi päättää sopia riidan siinäkin tapauksessa, että asianomainen jäsenvaltio ei siihen suostu, jos komissio katsoo, että se on unionin ehdottoman välttämättömän edun mukaista. Sovintoratkaisun ehdot hyväksytään tarkastelumenettelyn mukaisesti.

Jos kanne koskee yksinomaan jäsenvaltion takaamaa kohtelua, kyseinen jäsenvaltio voi sopia riidan edellyttäen, että

- a) asianomainen jäsenvaltio hyväksyy täysimääräisesti sovinnosta aiheutuvan korvausvastuun;
- b) sovintosopimus on täytäntöönpanokelpoinen ainoastaan kyseistä jäsenvaltiota vastaan;
- c) sovinnon ehdot ovat unionin lainsäädännön mukaiset ja
- d) ei ole olemassa unionin etuun liittyvää pakottavaa syytä.

Jäsenvaltion on kuultava komissiota, joka päättää 90 päivän kuluessa, täytyvätkö kaikki edellä esitetyt edellytykset.

3.2.5. V luku: Välitystuomioon ja sovintoratkaisuun pohjautuvien maksujen maksaminen

Jos vastaajana on toiminut asianomainen jäsenvaltio, se vastaa kyseiseen kanteeseen liittyvään välitystuomioon pohjautuvien maksujen ja sovintoratkaisuun pohjautuvien maksujen maksamisesta.

Jos vastaajana on toiminut unioni, se vastaa välitystuomioon pohjautuvien maksujen maksamisesta sijoittajalle asiaankuuluvassa sopimuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, ellei jäsenvaltio ole hyväksynyt korvausvastuuta riidan osalta. Jos on hyväksytty sovintoratkaisu, komissio maksaa sovintoratkaisuun perustuvan määrän sovintosopimuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.

Jos komissio katsoo, että jäsenvaltion, joka ei ole hyväksynyt korvausvastuuta, olisi maksettava välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvat maksut kokonaisuudessaan tai osittain, se kuulee asianomaista jäsenvaltiota. Jos komissio ja jäsenvaltio eivät pääse sopimukseen asiasta, komissio tekee päätöksen, jossa esitetään kyseisen jäsenvaltion maksettavaksi tuleva määrä. Jäsenvaltio maksaa korvauksen unionin talousarvioon, korko mukaan luettuna, kolmen kuukauden kuluessa päätöksen päivämäärästä. Jos jäsenvaltio on eri mieltä komission esittämästä korvausvastuun kohdentamisesta, sen on esitettävä vastalause. Jos komissio on eri mieltä jäsenvaltion vastalauseesta, se tekee päätöksen, jossa se pyytää

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

jäsenvaltiota maksamaan korvauksen unionin talousarvioon, korko mukaan luettuna. Jäsenvaltio voi turvautua Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 263 artiklaan saadakseen kyseisen päätöksen kumottua. Asian ratkaisee tämän jälkeen Euroopan unionin tuomioistuimien tämän asetuksen mukaisesti. Tähän menettelyyn ei saisi sisältyä mitään sellaista, joka mahdollistaisi komission päätöksen valvonnan jäsenvaltioissa. Tämä on ainoastaan yhteen jäsenvaltioon sovellettava päätös, eikä jäsenvaltioilla pitäisi sen osalta olla mahdollisuutta harjoittaa poliittista valvontaa sen suhteen, miten komissio soveltaa asetuksessa säädettyjä vaatimuksia. Asetuksen asianmukaisen toiminnan kannalta on olennaisen tärkeää, että kriteerejä sovelletaan tiukasti ja objektiivisesti. Jos asianomainen jäsenvaltio hakee komission päätöksen kumoamista Euroopan unionin tuomioistuimessa, muut jäsenvaltiot, joilla on intressi asian ratkaisuun, voivat osallistua väliintulijoina menettelyyn tuomioistuimessa.

Jos unioni toimii vastaajana, välimiesmenettelyn kustannukset maksaa unioni tai jäsenvaltio sen mukaan, kenelle riitaa koskeva korvausvastuu on kohdennettu. Komissio voi tehdä päätöksen, jossa edellytetään kanneasiassa mukana olevan jäsenvaltion suorittavan unionin talousarvioon maksuosuuden, jolla katetaan välimiesmenettelyn kustannuksiin kuuluvat mahdolliset toistuvat maksut.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Sijoittajan ja valtion väliseen riitojenratkaisuun todennäköisesti liittyvistä kustannuksista ei ole mahdollista antaa tarkkoja tietoja. Kustannukset riippuvat monista eri tekijöistä, kuten pääomavirtojen määrästä, sijoitusympäristön vakaudesta jne. Unionin riski joutua vastuuseen riippuu luonnollisesti myös niiden sopimusten lukumäärästä, joihin se tulee aikanaan liittymään. Tämän ehdotuksen esittämisaikana unioni on osapuolena ainoastaan yhdessä sopimuksessa, johon sisältyy sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisumenettely, vaikkakin useista muista sopimuksista neuvotellaan parhaillaan. Näin ollen on mahdotonta esittää tarkasti tämän tyyppisen asetuksen, jolla on tarkoitus olla horisontaalinen vaikutus, valmistelun yhteydessä siihen todennäköisesti liittyviä talousarviovaikutuksia. Vaikka ei pitäisikään vähätellä sitä, miten vaikeaa on tehdä tarkkoja arvioita, tarkempi analyysi on kuitenkin mahdollinen tapauskohtaisesti yksittäisiä sopimuksia varten laadittavissa vaikutustenarvioinneissa, ja sopimuksille olisi lisäksi tehtävä jälkikäteisarviointi. Rahoitus selvitykset laaditaan kaikkia sellaisia tulevia sopimuksia varten, jotka tehdään perussopimuksen 218 artiklan nojalla ja jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan.

On tarpeen varmistaa, että unionin yleinen talousarvio täyttää tarvittavat edellytykset, jotta voidaan kattaa kolmansien maiden kanssa tehtävistä sopimuksista aiheutuvat mahdolliset kustannukset, mukaan luettuna tässä asetuksessa täytäntöön pannusta sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisusta aiheutuvat kustannukset. Näitä edellytyksiä on kolmenlaisia. Ensinnäkin on huolehdittava kaikkien välimiesosoikeuden kustannusten ja muiden asiaan liittyvien kustannusten maksamisesta. Toiseksi on varauduttava tilanteisiin, joissa unionin on maksettava korvaus välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvista maksuista tapauksissa, jotka liittyvät sen toimielinten toimiin. Lisäksi on vielä varauduttava tapauksiin, joissa unioni toimii vastaajana mutta asianomaisen jäsenvaltion katsotaan viime kädessä olevan korvausvastuussa. Tällöin unionin on suoritettava tarvittavat maksut ja saatava sitten asianomainen jäsenvaltio korvaamaan ne. On myös luotava mekanismi, jolla tietyssä tapauksessa korvausvastuun hyväksynyt jäsenvaltio suorittaa toistuvat maksut EU:n talousarvioon välimiesmenettelyn kustannusten korvaamiseksi. Kaikki tällaiset maksut ja palautukset tehdään budjettikohtaan 20 02 01 – Ulkoiset kauppasuhteet, kolmansien maiden

markkinoille pääsy mukaan luettuna. Tähän on varauduttu komission esityksessä vuoden 2013 talousarvioksi¹⁵ edellä mainittua budjettikohtaa koskevaan selvitysosaan tehdyn lisäyksen avulla:

”Kansainvälisten sopimusten mukainen sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisumenettely

Määräraha on tarkoitettu seuraavien menojen tukemiseen:

- välimiesmenettelyn kustannukset, oikeudellisesta neuvonnasta johtuvat kustannukset ja maksut, joita unionille aiheutuu sen ollessa osapuolena Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 207 artiklan nojalla tehtyjen kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanosta johtuvissa riidoissa,
- välimiesmenettelyssä annettuihin päätöksiin pohjautuvien maksujen suorittaminen sijoittajalle tällaisten kansainvälisten sopimusten yhteydessä.”

¹⁵ Komissio hyväksynyt 25. toukokuuta 2012 (COM(2012) 300).

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

kansainvälisillä sopimuksilla, joissa Euroopan unioni on osapuolena, sijoittajan ja valtion välisten riitojen ratkaisemista varten perustetuissa välimiesoikeuksissa käsiteltäviin asioihin liittyvän korvausvastuun hallinnointia koskevista puitteista

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 207 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Lissabonin sopimuksen tultua voimaan unioni on saanut yksinomaisen toimivallan tehdä sijoitussuojaa koskevia kansainvälisiä sopimuksia. Unioni on jo osapuolena Euroopan energiaperuskirjaa koskevassa sopimuksessa¹, jossa on määräyksiä sijoitussuojasta.
- (2) Sijoitussuojaa koskevat sopimuksiin sisältyy yleensä sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisumekanismi, jonka avulla kolmanteen maahan sijoittautunut sijoittaja voi nostaa kanteen sitä valtiota vastaan, jossa se on tehnyt sijoituksen. Sijoittajan ja valtion välinen riitojenratkaisu voi johtaa välitystuomioon, jossa määrätään maksamaan rahallinen korvaus. Lisäksi kaikissa tällaisissa tapauksissa koituu väistämättä huomattavia välimiesmenettelyn hallinnointikustannuksia sekä kanteeseen vastaamiseen liittyviä kustannuksia.
- (3) Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön² mukaisesti riidanalaista kohtelua koskevan kansainvälisen vastuun olisi noudatettava toimivallan jakoa Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välillä. Tämän seurauksena unioni on periaatteessa vastuussa sellaisiin kanteisiin vastaamisesta, joissa väitetään rikotun sopimukseen sisältyviä, unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia sääntöjä, riippumatta siitä, onko kyseessä oleva kohtelu unionin vai jonkin jäsenvaltion takaamaa.

¹ EYVL L 69, 9.3.1998, s. 1.

² Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lausunto 1/91, Kok., S. I-60709.

- (4) Jos unionilla on kansainvälinen vastuu taatusta kohtelusta, sen edellytetään kansainvälisen oikeuden mukaan maksavan sille välitystuomiossa maksettavaksi määrätyn korvauksen ja kantavan riidasta aiheutuvat kustannukset. Välitystuomio, jossa määrätään maksettavaksi korvaus, voi kuitenkin johtua joko unionin itsensä tai jonkin jäsenvaltion takaamasta kohtelusta. Olisi näin ollen kohtuutonta, jos välitystuomioon pohjautuvat maksut ja välimiesmenettelyn kustannukset maksettaisiin unionin talousarviosta silloin, kun kohtelun on taannut jokin jäsenvaltio. Siksi on tarpeen, että korvausvastuu kohdistetaan, unionin lainsäädännön mukaan ja rajoittamatta unionin kansainvälistä vastuuta, unionin ja kohtelun taanneen jäsenvaltion välillä tässä asetuksessa vahvistetuin perustein.
- (5) Päätöslauselmassaan Euroopan unionin kansainvälisestä sijoituspolitiikasta tulevaisuudessa³ Euroopan parlamentti kehotti nimenomaisesti luomaan tässä asetuksessa säädetyn mekanismin. Lisäksi neuvosto pyysi komissiota tutkimaan asiaa 25 päivänä lokakuuta 2010 antamissaan kattavaa kansainvälistä sijoituspolitiikkaa koskevista päätelmissä.
- (6) Korvausvastuu olisi kohdistettava sille taholle, joka on vastuussa kohtelusta, jonka on todettu olevan ristiriidassa sopimuksen asianomaisten määräysten kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että unionin olisi kannettava korvausvastuu silloin, kun kyseisen kohtelun on taannut unionin jokin toimielin, elin tai virasto. Asianomaisen jäsenvaltion olisi kannettava korvausvastuu silloin, kun kyseisen kohtelun on taannut jäsenvaltio. Mikäli jäsenvaltio kuitenkin toimii unionin lainsäädännössä edellytetyllä tavalla, esimerkiksi saattaessaan unionin hyväksymän direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään, unionin olisi kannettava korvausvastuu sikäli kuin unionin lainsäädännössä edellytetään kyseistä kohtelua. Asetuksessa on myös ennakoitava se mahdollisuus, että yksittäinen asia voisi koskea sekä jäsenvaltion takaamaa kohtelua että unionin lainsäädännössä edellytettyä kohtelua. Asetus kattaa kaikki jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin toteuttamat toimet.
- (7) Unionin olisi komission edustamana aina toimittava vastaajana, jos riita koskee yksinomaan unionin toimielinten, elinten tai virastojen takaamaa kohtelua, jolloin unioni kantaa riidasta aiheutuvan mahdollisen korvausvastuun edellä mainittujen perusteiden mukaisesti.
- (8) Jos riidasta aiheutuvan mahdollisen korvausvastuun joutuisi puolestaan kantamaan jäsenvaltio, kyseisen jäsenvaltion on asianmukaista periaatteen vuoksi saada toimia vastaajana, jotta se voi puolustaa sijoittajalle takaamaansa kohtelua. Se mahdollistetaan tässä asetuksessa vahvistetuilla järjestelyillä. Tällä on se merkittävä etu, että unionin talousarviota ja unionin resursseja eivät rasittaisi edes tilapäisesti oikeudenkäyntikulut tai mahdolliset asianomaista jäsenvaltiota vastaan annettuun välitystuomioon pohjautuvat maksut.
- (9) Jäsenvaltiot voivat kuitenkin pitää parempana, että unioni toimii komission edustamana vastaajana tämäntyyppisissä riidoissa, esimerkiksi tekniseen asiantuntemukseen liittyvistä syistä. Jäsenvaltioilla olisi tämän vuoksi oltava mahdollisuus kieltäytyä toimimasta vastaajana, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden korvausvastuuta.

³

Päätöslauselma A7 0070/2011, annettu 22 päivänä huhtikuuta 2011, 35 kohta.

- (10) Jotta voidaan varmistaa, että unionin edut voidaan asianmukaisesti turvata, tietyissä olosuhteissa on olennaisen tärkeää, että unioni toimii itse vastaajana jäsenvaltion takaamaan kohteluun liittyvissä riidoissa. Näin saattaa olla erityisesti silloin, jos riitaan liittyy myös unionin takaama kohtelu, jos ilmenee, että jäsenvaltion takaamaa kohtelua edellytetään unionin lainsäädännössä, jos on todennäköistä, että samankaltaisia kanteita voidaan nostaa muita jäsenvaltioita vastaan tai jos asiaan liittyy avoimia oikeuskysymyksiä, joiden ratkaisemisella saattaa olla vaikutusta mahdollisiin tuleviin asioihin muita jäsenvaltioita tai unionia vastaan. Mikäli riita koskee osittain unionin takaamaa tai unionin lainsäädännössä edellytettyä kohtelua, unionin olisi toimittava vastaajana, paitsi jos tällaiseen kohteluun liittyvät vaatimukset eivät ole merkittäviä niihin liittyvän mahdollisen korvausvastuun ja esitettyjen oikeudellisten kysymysten osalta suhteessa jäsenvaltion takaamaan kohteluun liittyviin vaatimuksiin.
- (11) On tarpeen säätää unionin mahdollisuudesta toimia tällaisissa tapauksissa vastaajana sen varmistamiseksi, että unionin etu ja siten kaikkien jäsenvaltioiden yhteinen etu voidaan ottaa huomioon. Tämä on ilmaistu yhtenäisen ulkoisen edustuksen ja yhteistyövelvollisuuden periaatteissa, jotka on vahvistettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä⁴, joita sovelletaan toimivallan perusteesta riippumatta.
- (12) On aiheellista, että komissio päättää tässä asetuksessa vahvistetuissa puitteissa, pitäisikö unionin vai jäsenvaltion toimia vastaajana.
- (13) On tarpeen säätää joistakin käytännön järjestelyistä, jotka koskevat välimiesmenettelyn kulkua jäsenvaltion takaamaa kohtelua koskevissa riidoissa. Riippumatta siitä, toimiiko vastaajana tällaisissa riidoissa unioni vai jäsenvaltio, kyseisillä järjestelyillä olisi tähdittävä riita-asian parhaaseen mahdolliseen hallinnointiin ja samalla olisi varmistettava, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä⁵ vahvistettuja yhtenäisen ulkoisen edustuksen ja yhteistyövelvollisuuden periaatteita noudatetaan. Kun vastaajana toimii unioni, tällaisin järjestelyin olisi taattava erittäin tiivis yhteistyö, johon kuuluvat välitön ilmoittaminen kaikista menettelyn vaiheista, asiakirjojen toimittaminen, tiheät kuulemiset ja osallistuminen menettelyssä mukana olevaan valtuuskuntaan.
- (14) Kun vastaajana toimii jäsenvaltio, on yhtä lailla aiheellista, että se tiedottaa komissiolle asian etenemisestä ja että komissio voi tarvittaessa vaatia, että vastaajana toimiva jäsenvaltio omaksuu tietyn kannan unionin etua koskevissa kysymyksissä.
- (15) Jäsenvaltio voi milloin tahansa hyväksyä, että se olisi korvausvastuussa siinä tapauksessa, että korvausta on maksettava. Tällaisessa tapauksessa jäsenvaltio ja komissio voivat tehdä järjestelyjä, jotka koskevat kustannuksiin kuuluvia toistuvia maksuja ja mahdollisen korvauksen maksamista. Tällainen hyväksyminen ei tarkoita sitä, että jäsenvaltio hyväksyy sen, että riidanalainen vaatimus on perusteltu. Komission olisi voitava tehdä päätös, jolla jäsenvaltio velvoitetaan varautumaan tällaisiin kustannuksiin. Siinä tapauksessa, että tuomioistuin määrää unionin

⁴ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lausunto 1/94, Kok., s. I-5267; komissio v. neuvosto (FAO), Kok., s. I-1469.

⁵ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen lausunto 1/94, Kok., s. I-5267; komissio v. neuvosto (FAO), Kok., s. I-1469.

kustannukset korvattaviksi, komission olisi varmistettava, että kustannusten mahdollinen ennakkomaksu maksetaan välittömästi takaisin asianomaiselle jäsenvaltiolle.

- (16) Joissakin tapauksissa voi olla asianmukaista pyrkiä sovintoon, jotta vältetään kallis ja tarpeeton välimiesmenettely. On tarpeen vahvistaa menettely tällaisten sovintoratkaisujen tekemistä varten. Tällaisen menettelyn olisi mahdollistettava, että komissio, joka toimii tarkastelumenettelyn mukaisesti, voi sopia asian, kun se on unionin etujen mukaista. Mikäli asia koskee jäsenvaltion takaamaa kohtelua, on aiheellista, että komissio ja asianomainen jäsenvaltio tekevät tiivistä yhteistyötä ja järjestävät keskenään kuulemisia. Jäsenvaltiolla olisi oltava vapaus sopia asia milloin tahansa edellyttäen, että se hyväksyy täyden korvausvastuun ja että tällainen sovinto on unionin lainsäädännön ja unionin etujen mukainen.
- (17) Mikäli unioni on välitystuomiossa tuomittu maksusuoritukseen, olisi kyseinen maksu maksettava viipymättä. Komission olisi tehtävä järjestelyjä tällaisten maksujen maksamisesta, jollei jäsenvaltio ole jo hyväksynyt korvausvastuuta.
- (18) Komission olisi kuultava tarkasti asianomaista jäsenvaltiota, jotta voidaan sopia korvausvastuun jakamisesta. Jos komissio toteaa jäsenvaltion olevan vastuussa mutta jäsenvaltio ei sitä hyväksy, komission olisi maksettava välitystuomioon pohjautuvat maksut ja esitettävä jäsenvaltiolle päätös, jossa se vaatii jäsenvaltiota maksamaan kyseiset määrät korkoineen Euroopan unionin talousarvioon. Maksettavan koron olisi oltava [Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002⁶, sellaisena kuin se on muutettuna, 71 artiklan 4 kohdan nojalla]⁷ vahvistettu korko. Perussopimuksen 263 artiklaa voidaan käyttää tapauksissa, joissa jäsenvaltio katsoo, ettei päätös täytä tässä asetuksessa vahvistettuja perusteita.
- (19) Unionin talousarvion olisi katettava perussopimuksen 218 artiklan nojalla tehdyistä, sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisua koskevista sopimuksista johtuvat menot. Mikäli jäsenvaltioilla on tämän asetuksen nojalla korvausvastuu, unionin olisi voitava joko kerätä yhteen asianomaisen jäsenvaltion osuudet ennen asianomaisen menon toteuttamista tai toteutettava asianomainen meno ensin ja saatava sen jälkeen korvaus asianomaiselta jäsenvaltiolta. Näiden kummankin talousarviokäsittelymekanismin käytön olisi oltava mahdollista sen mukaan, kumpi on toteutettavissa, erityisesti aikataulullisesti. Kummassakin mekanismissa jäsenvaltioiden maksamia rahoitusosuuksia tai korvauksia olisi käsiteltävä sisäisinä käyttötarkoitukseensa sidottuina tuloina EU:n talousarviossa. Näistä sisäisistä käyttötarkoitukseensa sidotusta tuloista johtuvien määrärahojen olisi katettava asianomaiset menot mutta niillä pitäisi myös voida täydentää unionin talousarvion muita osia, joista otettiin ne alkuperäiset määrärahat, joilla asianomainen meno toteutettiin toisen mekanismin mukaisesti.
- (20) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa.

⁶ EYVL L 248, 16.9.2002, s. 1.

⁷ Viittaukset on korvattava viittauksilla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen unionin vuotuisen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (2010/395(COD)), kunhan se on hyväksytty.

- (21) Täytäntöönpanovaltaa, joka liittyy 12 artiklan 1 kohtaan, 13 artiklan 4 kohtaan ja 14 artiklan 3 kohtaan, olisi käytettävä yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä 16 päivänä helmikuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011⁸ mukaisesti.
- (22) Neuvoa-antavaa menettelyä olisi käytettävä niiden päätösten hyväksymisessä, jotka koskevat riitojen sopimista 14 artiklan 3 kohdan nojalla, koska näillä päätöksillä on enimmilläänkin vain väliaikainen vaikutus unionin talousarvioon, sillä asianomaisen jäsenvaltion edellytetään kantavan riidasta aiheutuvan mahdollisen korvausvastuun ja asetuksessa vahvistetaan tällaisten sovintojen hyväksymistä koskevat yksityiskohtaiset perusteet,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU

Yleiset säännökset

1 artikla

Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan sijoittajan ja valtion väliseen riitojenratkaisuun, jonka on pannut vireille kolmanteen maahan sijoittautunut kantaja ja joka pannaan toimeen sellaisen sopimuksen nojalla, jonka osapuoli unioni on.
2. Komissio julkaisee tiedotustarkoituksessa *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* luettelon sopimuksista, jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan, ja pitää sitä ajan tasalla.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- a) 'sopimuksella' tarkoitetaan mitä tahansa kansainvälistä sopimusta, jonka osapuoli unioni on ja jossa määrätään sijoittajan ja valtion välisestä riitojenratkaisusta;
- b) 'välimiesmenettelyn kustannuksilla' tarkoitetaan välimiesoikeuden maksuja ja kustannuksia sekä edustamisesta aiheutuneita kantajan kustannuksia ja kuluja, jotka välimiesoikeus määrää korvattaviksi;
- c) 'riidalla' tarkoitetaan kantajan sopimuksen nojalla unionia vastaan nostamaa kannetta, jonka välimiesoikeus käsittelee;

⁸ EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13.

- d) 'sijoittajan ja valtion välisellä riitojenratkaisulla' tarkoitetaan sopimuksella määrättyä menettelyä, jonka perusteella kantaja voi nostaa kanteita unionia vastaan;
- e) 'jäsenvaltiolla' tarkoitetaan yhtä tai useampaa Euroopan unionin jäsenvaltiota;
- f) 'asianomaisella jäsenvaltiolla' tarkoitetaan jäsenvaltiota, joka on taannut kohtelun, jonka väitetään olevan ristiriidassa sopimuksen kanssa;
- g) 'korvausvastuulla' tarkoitetaan velvollisuutta maksaa rahasumma, jonka välimiesoikeus on määrännyt tai josta on sovittu osana sovintoa ja johon sisältyvät myös välimiesmenettelyn kustannukset;
- h) 'sovinnolla' tarkoitetaan mitä tahansa sopimusta, jossa yhtenä osapuolena on joko unioni tai jäsenvaltio tai kumpikin ja toisena osapuolena kantaja ja jossa kantaja suostuu olemaan ajamatta kannetta vastineena tietyn rahasumman maksamiselle, myös silloin kun sovinto kirjataan välimiesoikeuden tuomioon;
- i) 'välimiesoikeudella' mitä tahansa henkilöä tai elintä, joka on sopimuksen nojalla nimetty käsittelemään sijoittajan ja valtion välinen riita;
- j) 'kantajalla' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka voi nostaa kanteen sijoittajan ja valtion välisessä riitojenratkaisussa sopimuksen nojalla, tai luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolle sopimukseen perustuva kantajan kanneoikeus on laillisesti luovutettu.

II LUKU

Korvausvastuun jakaminen

3 artikla

Jakoperusteet

1. Sopimukseen liittyvästä riidasta aiheutuva korvausvastuu jaetaan seuraavien perusteiden mukaisesti:
 - a) unioni kantaa korvausvastuun, joka johtuu unionin toimielinten, elinten tai virastojen takaamasta kohtelusta;
 - b) asianomainen jäsenvaltio kantaa korvausvastuun, joka johtuu asianomaisen jäsenvaltion takaamasta kohtelusta, lukuun ottamatta tapauksia, joissa tällaista kohtelua edellytettiin unionin lainsäädännössä.

Sen estämättä, mitä 1 kohdan b alakohdassa säädetään, jos asianomaisen jäsenvaltion edellytetään toimivan unionin lainsäädännön mukaisesti korjatakseen aiemman toimensa unionin lainsäädännön vastaisuuden, kyseinen jäsenvaltio on korvausvastuussa, paitsi jos tällaisen aikaisemman toimen toteuttamista edellytettiin unionin lainsäädännössä.
2. Kun tässä asetuksessa niin säädetään, komissio hyväksyy 1 kohdassa säädettyjen perusteiden mukaisesti päätöksen, jossa määritetään asianomaisen jäsenvaltion korvausvastuu.

3. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, asianomaisen jäsenvaltion on kannettava korvausvastuu, jos
- a) asianomainen jäsenvaltio on hyväksynyt mahdollisen korvausvastuun 11 artiklan mukaisesti;
 - b) asianomainen jäsenvaltio toimii vastaajana 8 artiklan mukaisesti, tai;
 - c) asianomainen jäsenvaltio tekee sovinnon 12 artiklan mukaisesti.

III LUKU

Riitojen käsittely

1 jakso

Unionin takaamaa kohtelua koskevien riitojen käsittely

4 artikla

Unionin takaama kohtelu

Unioni toimii vastaajana, jos riita koskee unionin toimielinten, elinten tai virastojen takaamaa kohtelua.

2 jakso

Jäsenvaltion takaamaa kohtelua koskevien riitojen käsittely

5 artikla

Jäsenvaltion takaama kohtelu

Tämän jaksos säännöksiä sovelletaan riitoihin, jotka koskevat jonkin jäsenvaltion kokonaan tai osittain takaamaa kohtelua.

6 artikla

Kuulemiset

1. Heti kun komissio vastaanottaa kantajalta kuulemista koskevan pyynnön sopimuksen määräysten mukaisesti, se ilmoittaa tästä asianomaiselle jäsenvaltiolle. Jäsenvaltion, joka on saanut kuulemispyynnön tai tiedon siitä, on välittömästi ilmoitettava tästä komissiolle.
2. Asianomaisen jäsenvaltion edustajien on osallistuttava kuulemisissa mukana olevaan unionin valtuuskuntaan.

3. Asianomaisen jäsenvaltion on välittömästi toimitettava komissiolle kaikki tiedot, jotka voivat olla asian kannalta olennaisia.

7 artikla

Välimiesmenettelyn vireillepano

Heti kun komissio on vastaanottanut ilmoituksen, jolla kantaja toteaa aikovansa panna välimiesmenettelyn vireille sopimuksen määräysten mukaisesti, se ilmoittaa tästä asianomaiselle jäsenvaltiolle.

Jäsenvaltion, joka vastaanottaa ilmoituksen, jolla kantaja toteaa aikovansa panna välimiesmenettelyn vireille, on välittömästi ilmoitettava tästä komissiolle.

8 artikla

Vastaajana toimiminen

1. Asianomaisen jäsenvaltion on toimittava vastaajana, jos sopimuksessa määrätään tästä mahdollisuudesta, paitsi jos jompikumpi seuraavista tilanteista syntyy:

- a) komissio on tehnyt 2 kohdan mukaisen päätöksen; tai,
- b) jäsenvaltio ei ole vahvistanut komissiolle kirjallisesti 30 päivän kuluessa 7 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen tai tiedonannon vastaanottamisesta, että se aikoo toimia vastaajana.

Jos joko a tai b alakohdassa tarkoitettu tilanne syntyy, unioni toimii vastaajana.

2. Komissio voi päättää 30 päivän kuluessa 7 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen tai tiedonannon vastaanottamisesta, että unioni toimii vastaajana, mikäli ilmenee yksi tai useampi seuraavista seikoista:

- a) on todennäköistä, että unionin olisi kannettava ainakin osa riidasta aiheutuvasta mahdollisesta korvausvastuusta 3 artiklassa säädettyjen perusteiden mukaisesti;
- b) riita koskee myös unionin toimielinten, elinten tai virastojen takaamaa kohtelua;
- c) on todennäköistä, että samankaltaisia kanteita nostetaan saman sopimuksen nojalla muiden jäsenvaltioiden takaamaa kohtelua vastaan, ja komissiolla on parhaat edellytykset varmistaa, että kanteeseen vastataan tehokkaasti ja johdonmukaisesti; tai,
- d) riita-asiassa esitetään avoimia oikeuskysymyksiä, jotka voivat toistua muissa riita-asioissa, jotka pohjautuvat samaan sopimukseen tai muihin unionin sopimuksiin, jotka koskevat unionin tai muiden jäsenvaltioiden takaamaa kohtelua.

3. Komission ja asianomaisen jäsenvaltion on välittömästi vastaanotettuaan 7 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen tai tiedonannon aloitettava asian hallinnointia koskevat

kuulemiset tämän artiklan nojalla. Komission ja asianomaisen jäsenvaltion on varmistettava, että kaikkia sopimuksessa määrättyjä määräaikoja noudatetaan.

4. Komissio ilmoittaa muille jäsenvaltioille ja Euroopan parlamentille kaikista riita-asioista, joissa tätä artiklaa sovelletaan ja miten sitä on sovellettu.

9 artikla

Jäsenvaltion toiminta välimiesmenettelyssä

1. Mikäli jäsenvaltio toimii vastaajana, kyseisen jäsenvaltion on
 - a) toimitettava komissiolle kaikki menettelyyn liittyvät asiakirjat;
 - b) ilmoitettava komissiolle kaikista merkittävistä menettelyn vaiheista ja suoritettava kuulemisia säännöllisesti ja aina, kun komissio pyytää; ja,
 - c) sallittava komission pyynnöstä sen edustajien osallistumisen jäsenvaltiota edustavaan valtuuskuntaan.
2. Komissio voi milloin tahansa vaatia, että asianomainen jäsenvaltio omaksuu tietyn kannan riidassa esiin tulevissa oikeuskysymyksissä tai muissa kysymyksissä, jotka koskevat unionin etua.
3. Mikäli sopimuksessa tai siinä tarkoitetuissa säännöissä määrätään mahdollisuudesta purkaa välitystuomio siihen sisältyvän oikeuskysymyksen osalta, hakea sen osalta muutosta tai tarkastella sitä uudelleen, komissio voi vaatia, että jäsenvaltio jättää tällaista purkua, muutoksenhakua/valitusta tai uudelleentarkastelua koskevan hakemuksen, jos se katsoo, että sopimuksen tulkinnan johdonmukaisuus tai oikeellisuus tätä edellyttää. Tällaisissa tapauksissa komission edustajat osallistuvat valtuuskuntaan ja voivat esittää unionin näkemyksiä asianomaisesta oikeuskysymyksestä.

10 artikla

Unionin toiminta välimiesmenettelyssä

Seuraavia säännöksiä on sovellettava koko sellaisen välimiesmenettelyn ajan, jossa unioni toimii vastaajana 8 artiklan nojalla:

- a) komissio toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet asianomaisen kohtelun puolustamiseksi;
- b) asianomaisen jäsenvaltion on annettava komissiolle kaikki tarvittava apu;
- c) komissio toimittaa jäsenvaltiolle kaikki menettelyyn liittyvät asiakirjat mahdollisimman tehokkaan kanteeseen vastaamisen varmistamiseksi; ja,
- d) komissio ja asianomainen jäsenvaltio toimivat kanteeseen vastaamista valmisteltaessa tiiviissä yhteistyössä niiden asianomaisen jäsenvaltion

edustajien kanssa, joilla on oikeus osallistua unionin valtuuskuntaan menettelyssä.

11 artikla

Mahdollisen korvausvastuun hyväksyminen asianomaisen jäsenvaltion toimesta unionin toimiessa vastaajana

Kun unioni toimii vastaajana 8 artiklan nojalla, asianomainen jäsenvaltio voi milloin tahansa hyväksyä välimiesmenettelystä johtuvan mahdollisen korvausvastuun. Tätä varten asianomainen jäsenvaltio ja komissio voivat sopia järjestelyistä, jotka koskevat muun muassa

- a) mekanismeja välimiesmenettelystä johtuvien toistuvien kustannusten maksamiseksi;
- b) mekanismeja välitystuomiossa unionin maksettaviksi määrättyjen maksujen maksamiseksi.

IV LUKU

Sovintoratkaisu

12 artikla

Unionin takaamaa kohtelua koskevien riitojen sopiminen

1. Jos komissio katsoo, että yksinomaan unionin takaamaa kohtelua koskevan riidan sopiminen olisi Euroopan unionin etujen mukaista, se voi antaa 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun tarkastelumenettelyn mukaisesti täytäntöönpanopäätöksen sovintoratkaisun hyväksymiseksi.
2. Jos sovintoon sisältyy mahdollisesti muitakin toimia kuin rahasumman maksaminen, sovelletaan tällaisia toimia koskevia asianmukaisia menettelyjä.

13 artikla

Jäsenvaltion takaamaa kohtelua koskevien riitojen sopiminen

1. Jos unioni on vastaajana jäsenvaltion kokonaan tai osittain takaamaa kohtelua koskevassa riidassa ja komissio katsoo, että riidan sopiminen olisi unionin etujen mukaista, se kuulee ensin asianomaista jäsenvaltiota. Jäsenvaltio voi myös panna tällaiset kuulemiset vireille komission kanssa.
2. Jos asianomainen jäsenvaltio suostuu sopimaan riidan, sen on pyrittävä sopimaan komission kanssa järjestelystä, jossa määritetään sovinnosta neuvottelemista ja sen täytäntöönpanoa koskevat tarvittavat seikat.
3. Siinä tapauksessa, että jäsenvaltio ei suostu sopimaan riitaa, komissio voi sopia riidan, jos unionin etuun liittyvät pakottavat syyt niin vaativat.

4. Sovitun sovintoratkaisun ehdot hyväksytään 20 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun tarkastelumenettelyn mukaisesti.

14 artikla

Jäsenvaltion tekemä sovinto

1. Jos unioni on vastaajana yksinomaan jäsenvaltion takaamaa kohtelua koskevassa riidassa, asianomainen jäsenvaltio voi sopia riidan, jos
 - a) asianomainen jäsenvaltio hyväksyy täysimääräisesti sovinnosta johtuvan korvausvastuun;
 - b) sovintojärjestelyt ovat täytäntöönpanokelpoisia ainoastaan asianomaista jäsenvaltiota vastaan;
 - c) sovinnon ehdot ovat unionin lainsäädännön mukaiset; ja,
 - d) sovinnon esteenä ei ole unionin etuun liittyvää pakottavaa syytä.
2. Komissio ja asianomainen jäsenvaltio voivat panna kuulemiset vireille arvioidakseen jäsenvaltion aikomusta sopia riita.
3. Asianomaisen jäsenvaltion on toimitettava komissiolle sovintojärjestelyn luonnos. Komission katsotaan hyväksyneen sovintojärjestelyn, jollei se päättä toisin 20 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun neuvoa-antavan menettelyn mukaisesti ja 90 päivän kuluessa siitä, kun jäsenvaltio toimitti sovintoluonnoksen, sillä perusteella, että sovintoratkaisu ei täytä kaikkia 1 kohdassa vahvistettuja edellytyksiä.

V LUKU

Välitystuomioon ja sovintoratkaisuun pohjautuvien maksujen maksaminen

15 artikla

Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan, kun unioni toimii riita-asiassa vastaajana.

16 artikla

Menettely välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvien maksujen maksamiseksi

1. Kantaja, jonka hyväksi välitystuomio on sopimuksen nojalla annettu, voi esittää komissiolle välitystuomioon pohjautuvien maksujen maksamista koskevan pyynnön. Komissio maksaa kaikki tällaiset maksut sopimuksessa vahvistetuissa määräajoissa, paitsi silloin, kun asianomainen jäsenvaltio on hyväksynyt korvausvastuun 11 artiklan nojalla, jolloin jäsenvaltion on maksettava kyseiset maksut.

2. Jos unionin 12 tai 13 artiklan nojalla hyväksymää sovintoa ei ole kirjattu tuomioon, kantaja voi esittää komissiolle sovintoratkaisuun pohjautuvien maksujen maksamista koskevan pyynnön. Komissio maksaa kaikki sovintoratkaisuun pohjautuvat maksut sovintosopimuksessa vahvistetuissa määräajoissa.

17 artikla

Menettely, kun korvausvastuusta ei ole tehty sopimusta

1. Kun unioni toimii vastaajana 8 artiklan nojalla ja komissio katsoo, että asianomaisen jäsenvaltion olisi maksettava välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvat maksut osittain tai kokonaan 3 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen perusteiden mukaisesti, sovelletaan 2–5 kohdassa säädettyä menettelyä.
2. Komission ja asianomaisen jäsenvaltion on välittömästi aloitettava kuulemiset päästäkseen sopimukseen asianomaisen jäsenvaltion, ja tarvittaessa unionin, korvausvastuusta.
3. Komissio tekee kolmen kuukauden kuluessa välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvaa maksua koskevan maksupyynnön vastaanottamisesta asianomaiselle jäsenvaltiolle osoitetun päätöksen, jossa määritetään kyseisen jäsenvaltion maksettavaksi tuleva määrä.
4. Jollei asianomainen jäsenvaltio yhden kuukauden kuluessa vastusta komission tekemää määritystä, asianomaisen jäsenvaltion on korvattava unionin talousarvioon välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvan maksun määrä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun komissio antoi päätöksen. Asianomainen jäsenvaltio on vastuussa kaikista koroista unionin talousarvion muihin saataviin sovellettavan korkokannan mukaisesti.
5. Jos kyseinen jäsenvaltio esittää vastalauseen eikä komissio hyväksy jäsenvaltion vastalauseetta, komissio antaa kolmen kuukauden kuluessa jäsenvaltion vastalauseen vastaanottamisesta päätöksen, jossa asianomaista jäsenvaltiota vaaditaan korvaamaan komission maksama määrä unionin talousarvion muihin saataviin sovellettavan korkokannan mukaisine korkoineen.

18 artikla

Välimiesmenettelyn kustannusten suorittaminen ennakoon

1. Komissio voi antaa päätöksen, jolla asianomainen jäsenvaltio veloitetaan suorittamaan rahoitusosuuksia unionin talousarvioon välimiesmenettelystä aiheutuvien kustannusten osalta, jos se katsoo, että kyseinen jäsenvaltio on velvollinen maksamaan mahdolliset maksettaviksi tuomittavat maksut 3 artiklassa vahvistettujen perusteiden mukaisesti.
2. Jos välimiesoikeus määrää välimiesmenettelystä aiheutuvat unionin kustannukset korvattaviksi ja asianomainen jäsenvaltio on maksanut välimiesmenettelystä aiheutuvia toistuvia kustannuksia, komissio varmistaa, että ne siirretään sille jäsenvaltiolle, joka on maksanut ne ennakoon.

19 artikla

Jäsenvaltion suorittamat maksut

Jäsenvaltion unionin talousarvioon suorittama korvaus tai maksu välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuvan maksun tai mahdollisten kustannusten maksamiseksi katsotaan sisäiseksi käyttötarkoitukseensa sidotuksi tuloksi [Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 18 artiklassa]⁹ tarkoitetulla tavalla. Sitä voidaan käyttää kattamaan perussopimuksen 218 artiklan nojalla tehdyistä, sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisua koskevista sopimuksista johtuvat menot tai täydentämään määrärahoja, joilla alun perin katettiin välitystuomioon tai sovintoratkaisuun pohjautuva maksu tai mahdolliset kustannukset.

VI LUKU

Loppusäännökset

20 artikla

1. Komissiota avustaa [asetuksella [2010/197 COD] perustettu sijoitus sopimuskomitea]. Kyseisen komitean on oltava asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun tähän kohtaan viitataan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.
3. Kun tähän kohtaan viitataan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

21 artikla

Kertomukset ja uudelleentarkastelu

1. Komissio toimittaa säännöllisin väliajoin Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen toimivuudesta. Ensimmäinen kertomus toimitetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta. Sen jälkeen kertomukset toimitetaan kolmen vuoden välein.
2. Komissio voi myös yhdessä 1 kohdassa tarkoitetun kertomuksen kanssa ja komission päätelmien perusteella toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle ehdotuksen tämän asetuksen muuttamiseksi.

22 artikla

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

⁹ Viittaukset on korvattava viittauksilla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen unionin vuotuisen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (2010/395(COD)) kunhan se hyväksytään.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja